

La diversitat, una oportunitat

per Oriol Amorós i March

En primer lloc, vull donar les gràcies a l'Institut d'Estudis Eivissencs per tenir l'amabilitat de convidar-me a venir. Venir a Eivissa sempre és un plaer molt gran. En segon lloc, us he de demanar disculpes perquè he de marxar demà al matí. He d'obrir una ponència sobre temes de seguretat, on hi haurà representants internacionals, i no volem que el Govern legítim de Catalunya no hi tingui veu. La tercera cosa que volia dir fa referència a això: he estat presentat com a membre del Govern de Catalunya, i perquè ningú no en tingui cap dubte, vull dir que soc membre del Govern legítim de Catalunya. La meva consellera és Dolors Bassa, que avui és a la presó, i el meu president és Carles Puigdemont, que avui és a l'exili, i no acceptaré cap ordre política que vingui d'aquells a qui no ha votat la gent, encara que avui formalment siguin els que manin. Fet aquest aclariment, m'agradaria compartir algunes idees del que ha passat a Catalunya. No sé si són útils o no per a Eivissa, però penso que moltes són internacionals i es poden compartir. En tot cas, són les idees d'un cas com el català, que, en matèria d'immigració, és extraordinari, ja que és el país d'Europa amb més transformació demogràfica del segle XXI. Malgrat aquesta enorme transformació demogràfica, podem dir que algunes coses han funcionat i, per tant, compartirem algunes idees sobre això.

Tenim una onada migratòria que va del 1997 al 2010, podríem dir, en què Catalunya passa de 6'3 a 7'5 milions d'habitants (un increment del 20 % de població). En

Un moment de la intervenció d'Oriol Amorós, acompanyat de Joan Ribas i d'Irene Tetteh.

aquest període, la població d'Eivissa creix un 30 %, tot i que no ho fa tant en immigració estrangera. Tanmateix, la d'Eivissa és una transformació demogràfica encara més important que la de Catalunya. Quan, a partir del 2010, ve la crisi i diem que ja no es nota el creixement d'immigració, no significa que s'hagi acabat la immigració, sinó que els fluxos d'entrada i sortida s'equilibren i la societat esdevé més oberta. Si abans d'aquesta onada migratòria els intercanvis anuals amb l'exterior podien rondar les 20.000-30.000 persones, després d'aquesta

onada migratòria, del 2010 cap aquí, hem intercanviat amb l'exterior 100.000 persones cada any. És a dir, continuem tenint immigració, però ara també ha aparegut l'emigració.

Aquest és un procés que a Catalunya no és la primera vegada que succeeix. Els últims 100 anys hem viscut tres grans onades migratòries. La dels anys vint culmina l'any 1931 amb un 31 % de persones nascudes fora de Catalunya vivint a Catalunya. La dels anys seixanta culmina el 1972 amb un 38 % de persones nascudes fora de Catalu-

nya. I ara, el percentatge és d'un 37 %. Per tant, en 100 anys hem viscut tres grans processos migratoris d'uns 10 anys de durada al final dels quals resulta que un terç aproximadament de la població és nascuda fora de Catalunya. El que passa és que aquest darrer és una mica diferent, perquè és una immigració que ve de l'estranger i que té una enorme diversitat nacional. A Catalunya tenim persones de 180 nacionalitats diferents, si parlem de les nacionalitats que reconeix l'ONU, cosa que vol dir que ens en falten 13 per tenir l'ONU sencera (un dia els vaig buscar i són illes del Pacífic i similars; serà una mica difícil... però intentarem tenir-les totes!). Això vol dir que tenim persones que practiquen totes les confessions del món, per la qual cosa tenim totes les religions importants del món i més de 300 llengües. Un detall curiós de Catalunya (i segur que podríem estendre a les illes Balears, sabent que hi ha en Bernat Joan a la sala) és que hi ha curiositat per saber-les, aquestes coses. A París, a Londres o a Madrid ningú s'ha preguntat quantes llengües tenen. Nosaltres, en canvi, ens hem molestat a comptar-ho perquè trobem que és una dada interessant i que pot ser positiva, i és aquesta: al voltant de 300 llengües.

És un procés que ha comportat una transformació demogràfica profunda de la societat. L'any passat, el 33 % dels nens nascuts a Catalunya tenien com a mínim un progenitor estranger, i el 21 % dels matrimonis que es van produir tenien com a mínim un cònjuge estranger. Per tant, no és una onada migratòria que ve per una conjuntura econòmica i després se'n va, sinó una transformació demogràfica de profunditat. Jo crec que prendre consciència d'aquest fet és el més important que hem de fer com a societat, perquè els alemanys, per exemple, en el seu moment, els anys cinquanta, quan van experimentar una gran immigració de turcs i de kurds, van concebre aquella immigració com un fenomen del creixement industrial. Pensaven: «aquesta gent ha vingut aquí mentre tin-

La migració actual té una gran diversitat nacional (fotografia: Càritas Barcelona).

guem aquest creixement industrial, faran uns estalvis i marxaran al seu poble». De fet, tots els immigrants del món, de tots els països i de tots els moments de la història, sempre hem explicat, quan hem arribat al lloc on hem emigrat, que hem vingut a treballar una mica i a fer uns estalvis, i després tornarem a casa... però la veritat és que gairebé mai ha estat així. Per tant, prendre consciència que els fenòmens que vivim són estructurals, profunds i venen per sempre crec que és fonamental perquè, si no, passa el que va passar a Alemanya o a Holanda, que als migrants no els deien immigrants, i encara menys (on vas a parar) alemanys, sinó que els anomenaven treballadors convidats. El concepte «treballador convidat» vol dir: «no he de fer res perquè tu i jo visquem junts, perquè tu has vingut una temporada i marxaràs». El concepte «vostè es quedarà» vol dir: «ens hem de plantejar moltes coses». Per tant, crec que aquest és un posicionament previ necessari.

No ha estat tot meravellós, al contrari, hi ha hagut alguns problemes socials importants, com la taxa d'atur dels estrangers, que duplica o triplica la dels nacionals. No obstant això, la dada que em sembla socialment més rellevant (i que més cal tenir en compte i combatre), és la diferència que hi ha en l'èxit escolar. El curs 2015-2016 (ho dic de memòria però no m'equivocaré gaire perquè ho tinc molt present), un 9'9 % de nens de nacionalitat espanyola no van acabar 4t d'ESO. És un percentatge que hauria de ser més baix, sí, però que no està malament si el comparem amb el dels nens llatinoamericans (un 32 %), els nens asiàtics (un 35 %) o els nens subsaharians (un 40 %). Crec que hem de retenir bé aquesta dada perquè probablement és l'element més important que tenim com a repte de futur.

Malgrat tot això, l'opinió pública que tenim és diferent que la d'Europa, majoritàriament. Sempre, internament, hi ha coses que no ens agraden, però s'han fet enquestes que pregunten, per exemple: «Vostè és partidari que les persones en situació d'irregularitat tinguin dret a la salut?». A Catalunya, el 80 % de la gent diu que sí. Això és inimaginable a qualsevol país del centre i el nord d'Europa. Podem dir amb orgull que a Catalunya hi ha 135.000 persones que, sense tenir regularitat administrativa, tenen una targeta d'accés a la salut que els permet, si necessiten una operació de cor, per exemple, ser atesos pel mateix cirurgià que m'atendria a mi, a qualsevol de vostès o al president de la companyia més important de Catalunya.

Crec que això és un motiu d'orgull perquè no hi ha cap altre lloc del món on hi hagi 135.000 persones amb una targeta que els doni accés a la mateixa sanitat. Fins i tot quan el govern del PP, en alguna ocasió, no ho tenia ben cobert a escala estatal, a Catalunya vam decidir continuar oferint-ho (seria un tema llarg, però el PP en això anava canviant i hi ha hagut de tot: ha tingut fase de no donar sanitat i fase de donar sanitat; ara som en la fase de donar sanitat però amb una mica de retirada, «i si alguna comunitat ho fa, no em queixo gaire»). Per tant, l'opinió pública, en aquests termes que es poden comparar, diu això.

Una cosa que ens ha sorprès, he de confessar, perquè jo el 2010 pensava diferent, és que la immigració, quan ha vingut la crisi econòmica, no ha pujat en els índexs de preocupació ciutadana, sinó que n'ha desaparegut. Al capdavant dels temes de preocupació ciutadana s'hi ha col·locat l'atur, la situació econòmica i tota una altra sèrie de coses, però el tema de la immigració ha passat

Reunió del Consell Interreligiós de Terrassa (fotografia: Unió de Comunitats Islàmiques de Catalunya).

d'una manera més diluïda. Això no vol dir que no hi hagi catalans i catalanes a qui no els agradi la immigració (que n'hi ha), sinó que, en termes comparats amb el conjunt d'Europa, tenim aquesta situació. De fet, una prova d'això és el vot racista a les eleccions, que en el cas d'Hongria és tremend (supera el 51 %). De fet, Hongria té un govern racista, però el primer partit de l'oposició encara és més racista (costa d'imaginar, però és possible). Existeix, i a tots els països d'Europa (excepte a l'Estat espanyol, Irlanda, Portugal i me'n deixo un) hi ha presència parlamentària de partits especialitzats en el racisme. No dic que a la política espanyola o catalana no hi hagi polítics racistes (que també n'hi ha), sinó que no hi ha formacions polítiques especialitzades en això, que el seu primer punt del programa sigui odi al migrant, així com el punt dos i el punt tres. Tot plegat donaria per a un altre debat (així em convideu un altre dia a Eivissa). És un tema molt interessant i, de fet, hi ha un debat obert sobre el motiu de tot plegat.

Fins ara he parlat de moviment, de 1997 a 2010, però ara ja hem de començar a pensar en la fase d'arrelament. Aquelles primeres coses que feiem en el moment de molt moviment les hem de continuar fent, perquè som una societat oberta i de moviment n'hi continua havent, però hem de reconèixer que ja

som en una altra etapa. De les persones que encara tenen nacionalitat estrangera (que no són tots els immigrants, sinó un grup, perquè n'hi ha alguns que ja s'han nacionalitzat, al voltant d'unes 400.000 persones els últims 15 anys), el 80 % ja fa més de 5 anys que viuen a Catalunya, i el 40 % ja fa més de 10 anys. Per tant, ja no cal pensar tant en els fluxos, només, sinó també en els fluxos i l'arrelament.

Recapitulo una mica. En aquesta fase, havent viscut tots aquests canvis i tenint una bona situació de convivència (en termes comparats amb Europa) i una acceptació de la profunda transformació de la societat força positiva, per què ha anat així, tot plegat? Hi hauria una hipòtesi optimista, que diria que les coses, simplement, s'han fet bé, i hi hauria una hipòtesi pessimista, que defensaria que les coses van bé en termes relatius [pausa dramàtica]... de moment, encara, perquè som en una fase inicial. Si ara retrocedim vint anys i anem a Bèlgica, diríem: «Ostres, mira quanta immigració i que bé que estan». En canvi, avui a Bèlgica hi ha una percepció social de problema greu que algunes coses no funcionen. De França en podríem dir el mateix, així com del Regne Unit. Per tant, faig una anàlisi, en part, optimista, però tinc l'obligació, en tant que governant, de ser prudent, veure les orelles del llop i dir que algunes coses han anat

bé... de moment. Ara estem entrant en aquesta altra fase, en què ja hi ha cada vegada més gent que fa molt de temps que és aquí. De moment, els que fa més de 10 anys que hi són només són un 40 %, i el 60 % restant fa menys de 10 anys, però podem dir que els que considerem catalans i són nascuts a l'estranger són una realitat estable.

Durant aquesta nova fase, pel que fa a les coses que hem fet bé i que crec que hem de continuar fent, la primera que defensaré n'és l'objectiu: com ho veiem i què en pensem, en comptes d'allò que dèiem abans del treballador convidat. El nostre objectiu és la plena ciutadania. Si vostès em pregunten a què em dedico, explico la meua feina en dues paraules: fer ciutadans. Quan jo parlo amb el meu equip (o amb els regidors, perquè vam decidir fa temps que tota aquesta política la faríem a través dels ajuntaments, amb molt bona mesura, un 65 % del pressupost descentralitzat), què és el que fem, tots junts? Fem ciutadans. I què vol dir fer ciutadans? Vol dir aquest recorregut que hem mostrat en aquest esquema, d'un senyor que ve de Lahore (tot i que, de fet, hauria de dir Gujrat, un poble proper a Lahore), del Paquistàn, d'on venen gairebé tots els nostres paquistanesos. O és un senyor que ve de Qingtian, una ciutat d'un milió i mig d'habitants que hi ha a la Xina, que és d'on venen gairebé tots els xinesos de l'Estat espanyol (tot i que ara hi ha més diversitat, els primers van venir d'allà). Tenim, doncs, un senyor o senyora de Qingtian, que no sap que existeix Catalunya (potser li sona el Barça), per descomptat desconeix completament que hi ha una cosa que es diu llengua catalana, i passa tot un procés fins al dia en què esdevé un ciutadà de ple, no només jurídicament, sinó amb totes les conseqüències.

I què vol dir ser un ciutadà? La definició donaria per a una altra conferència, però aquesta no la faria jo. En tot cas, la idea d'iguals en drets, iguals en deures i compromesos participant en la societat en què viuen. Per tant, el nostre objectiu és

aquest. Jo ja sé que tota la immigració, quan arriba, em diu: «He vingut a treballar uns anys, estalviaré i me'n tornaré al meu poble», però jo treballaré amb la premissa que vostè es quedarà, que els seus fills aniran a escola amb els meus i que potser es casaran (seria molt possible, de fet, un de cada cinc matrimonis té un cònjuge estranger). Treballarem, doncs, amb aquesta hipòtesi. Crec que això canvia tot el que pugui venir després perquè, així, tots els ciutadans i tota la població entenen i defensen el reconeixement de drets des del primer moment. Si la hipòtesi és que són aquí de manera temporal, el que hem dit abans de l'operació amb el millor cirurgià a cor obert que val tant i costa tant... potser sí, d'acord, per motius humanitaris, però que ho pagui una ONG (i quan s'acaben els fons... quina pena). En canvi, si vostè ha concebut que serem ciutadans tots i que treballem per això, com li discutiré el dret a la sanitat?, com li discutiré l'educació?, com li discutiré els serveis socials?

Implica, per tant, reconeixement de drets des del primer moment, i una cosa molt important que també hem fet al nostre país i no s'ha fet en altres llocs d'Europa: els mateixos serveis públics per a tothom. La mateixa escola, els mateixos serveis sanitaris, fins i tot el mateix lloc on aprendre la llengua catalana. Aquí vull retre homenatge al Consorci per a la Normalització Lingüística, que és un organisme que tenim a Catalunya entre ajuntaments i Generalitat per a l'aprenentatge del català. Els anys noranta es dedicava a la classe mitjana que preparava oposicions i, en canvi, el segle XXI es dedica a la integració social. El seu públic ha canviat totalment i potser és el servei públic que més s'ha transformat. Abans es dedicava a la gent amb estudis que volia un lloc qualificat a l'Administració i ara, en canvi, es dedica a la gent que comença, a la gent que sap dir *arraigo*, que és la primera paraula que aprèn tothom (en català, 'arrelament'). Si no sabeu què és, pregunteu-vos per què, perquè tots els paquistanesos que venen llaunes a

La diversitat a les aules ha esdevingut un fet natural (fotografia: MIF CAT).

la Rambla saben el significat d'*arraigo*.

Un altre element molt important és el consens polític i social. El 2008, les forces del Govern vam signar un Pacte Nacional per la Immigració, però això no té mèrit. El que té mèrit és que també ho va signar el primer grup de l'oposició, i amb els dos grups que no ho van signar de l'oposició es va avançar moltíssim i es van acordar moltíssimes coses, i també amb els sindicats, patronals, entitats, etc. Si pots aconseguir consens polític, és molt important fer-ho, però si és un tema de baralla, malament, perquè estem parlant de la convivència, de la relació entre les persones, i algunes coses hem de ser capaços d'acordar. Algú pensarà: «Home, amb aquell d'allà?». Doncs sí, amb aquell d'allà. «Oh, però és que aquell és molt així...». Sí, però ho hem d'intentar. Només hi ha una ratlla: es diu drets humans. Si algú està més enllà dels drets humans, no s'hi pot consensuar res, però amb tots els qui estiguin dels drets humans cap aquí, s'ha d'intentar consensuar tot el que es pugui. A vegades hi ha temes complicats (com passa a Catalunya, i intueixo que a Eivissa, també), com el tema de la llengua, que és molt difícil de consensuar amb segons qui, certament... però potser pots consensuar moltes altres coses. Tot allò que puguis consensuar en aquest tema ajuda moltíssim, i nosaltres hem defensat sempre que

aquest havia de ser un punt en què calia tenir bona entesa. De fet, ho treballem conjuntament amb tots els alcaldes de Catalunya: alcaldes socialistes, alcaldes convergents, d'Esquerra, comuns... Amb tots mirem de treballar-ho plegats. Si es pot, és molt important.

Un altre tema que crec que ha funcionat i que defensaria molt (i donaria també per a un debat molt interessant que intentarem apuntar una mica), és el model que podem fer servir per aconseguir això. Com ho fem per viure junts els que som diferents? Ho explico amb tres anècdotes perquè el tema dona per a tones de tesis doctorals, i si ho explico amb tesis doctorals, no ho sabré explicar (primer, perquè no soc doctor, i segon, perquè ho faríem massa llarg). Quan escrivíem la llei d'Acollida al Parlament de Catalunya, vam agafar els diputatsponents de la llei, ens els vam endur a França i vaig demanar al Govern francès que ens acollís com si fóssim immigrants. Vam entrar un matí a Marsella, amb agents nacionals dels CAO francesos (*Centres d'Accueil et d'Orientation*), que és una cosa molt típicament francesa (a tot arreu de França on hem anat és igual; jo n'he visitat quatre, i fins i tot els mobles són els mateixos). Vam entrar allà a les nou del matí i ens van passar un vídeo. Comença amb la *liberté*, molt bé, continua amb *legalité*, fantàstic, després la *fraternité* i acaba amb la *laïcité*. De

El Centre d'Accueil et d'Orientation (CAO) de Le Luc, Provença (fotografia: Sud Radio).

nassos! Ens va quedar claríssim què és ser francès. Ara, per la brevetat, seré una mica groller, disculpeu-me. Caldria introduir-hi molts matisos perquè no tots els ajuntaments treballen d'aquesta manera i no tota la realitat francesa és assimilacionista, però l'enfocament nacional és clar: ser francès és ser d'una determinada manera. Si vostè em diu: «És que jo em recordo de les rondalles de la meva àvia», jo li diré que no m'interessa. «I a mi m'agradaria expressar en l'espai públic una certa diversitat»... no m'interessa. «I jo vull vestir d'acord amb les meves creences en els àmbits públics»... no m'interessa i, segons en quins àmbits públics, li ho prohibeix. És clar, els humans som molt murris i tenim tendència a recordar-nos de les nostres àvies, i quan algú ens diu que el nostre bagatge cultural no interessa, el menysté o el prohibeix, tenim tendència a dir: «Perdoni, però jo, de la meva àvia, si no li sap greu, me'n penso recordar».

Una vegada vam anar a Birmingham, on el multiculturalisme s'expressa d'una manera més física. Passejàvem pels barris amb la gent de l'Ajuntament i vam passar pel barri dels paquistanesos, pel barri dels hindús, pel barri dels bengalis... i de cop, diuen: «Aquí hi ha el barri dels anglesos». «Dels angle-

sos?». Jo vaig preguntar: «I tots els altres qui són?», i em van respondre: «Bé, també són anglesos...». D'aquella manera. De segona, claríssimament. Després vam anar a un barri que estava entre tres autopistes (això ja diu moltes coses). Era el barri dels iemenites. Vam visitar un centre cultural molt bonic, molt ben fet, a mitges entre iniciativa social i finançament públic, amb cursos de treball per a les dones, cursos de formació professional, etc., una molt bona feina. Però quan vam arribar a la biblioteca (no a la piscina), vam veure un rètol que posava «Horari d'homes» i «Horari de dones». Vaig preguntar al company de l'Ajuntament de Birmingham si aquell centre tenia una part de fons públics i em va dir que sí. Llavors li vaig preguntar què n'opinava, el contribuent anglès, d'aquell cartell, però em va respondre: «Miri, al contribuent anglès, el barri dels iemenites ni sap on és ni li interessa anar-hi». Per tant, en síntesi (i l'anècdota també és grollera i injusta amb el model britànic, que també té moltes coses positives, sens dubte), darrere d'una certa concepció anomenada multiculturalisme, el que hi havia era un cert desinterès.

El multiculturalisme defensa que la cultura és tan, tan, tan important, que de fet només podem viure bé junts i ser plenament nos-

altres si estem entre els de la nostra cultura. Jo crec que, ja que hi ha països que ens porten 40 anys d'avantatge i n'hem vist el resultat, hauríem de ser una mica més vius i no caure en el mateix error. De fet, l'acadèmia aposta per una cosa que crec que és el que Catalunya ha anat fent de forma espontània, més o menys (potser per l'absència de poder polític coercitiu), que és el model intercultural, i que és una mica el que defensem.

El model intercultural vindria a dir que hi ha certes coses que els que viuen junts han de compartir (com també defensa el model assimilacionista), però que si hi ha altres coses diferents, no passa res. És més, encara suposarien algun avantatge. Aquest equilibri entre les dues coses és molt humà, i com que és molt humà és entelèquia política i resulta possible d'implementar, cosa que va molt d'acord amb la vivència de les persones. Tots, en alguns aspectes, podem estar d'acord amb el 80 % de la població i pensar el mateix, però en el 20 % restant podem no estar-hi d'acord i tenir les nostres aficions. Així, doncs, què hi posem, a la balança compartida? El que és fonamental: el respecte als drets humans. Si algú diu que té una tradició que és mutilar el clítoris a les nenes, no es pot tolerar. Dirà: «Però és que m'ho diu una religió». No és veritat, no hi ha cap religió que digui això. En tot cas és una pràctica tradicional que utilitza argumentacions religioses, però és inacceptable. Algú altre dirà: «Els homosexuals són pecadors i no poden tenir càrrecs públics ni casar-se». Doncs no, hem decidit que la llibertat d'orientació sexual forma part de les coses compartides que volem defensar junts, i no pot venir ningú, de fora o amb un llinatge de 300 anys aquí, que et digui que no respecta el dret a la lliure orientació sexual, o a la llibertat religiosa, o al pluralisme, o als principis democràtics. Tot això és el que compartim, i aquí no hi ha relativisme cultural. Acomplerts aquests aspectes, doncs, no fem un problema del que no ho és.

En posaré un exemple. Fa uns nou o deu mesos, més o menys, unes

mares musulmanes de l'escola Drassanes del barri del Raval de Barcelona van demanar menú halal. És una molt bona escola pel que fa a professionals, té uns mestres magnífics que han fet una feina amb la diversitat magnífica i tenen tot el meu suport i respecte, però com que és un barri amb dificultats socials també hi ha un cert cansament dels professionals públics, perquè han d'aguantar moltes situacions amb els mateixos recursos escassos de sempre. Tenim, doncs, mestres cansats. Després hi ha els altres pares, que es neguen a pagar més per la carn i hi posen pegues. Així, doncs, amb tot plegat, es va muntar un enrenou que no us el podeu imaginar... o sí. Vam organitzar un procés de diàleg, amunt i avall, buscant solucions, etc. Final de la pel·lícula: els dimarts i els dijous, en una escola que ja té tretze adaptacions del menú (perquè hi ha vegetarians, hi ha vegans, hi ha nens que tenen malalties de tota mena, hi ha diabètics, com servidor de vostès, etc.), els dimarts i els dijous es faran dos segons plats. Si era tan fàcil d'arreglar, calia fer un problema d'una cosa que no ho havia de ser, necessàriament? Es viola algun dret fonamental si hi ha un nen que mengi d'acord amb els principis de casa seva? A algú l'ofèn? Jo, per la meua feina, de tant en tant em toca menjar halal i no m'ha crescut barba, us ho juro, em creix com sempre i me l'afaito, i també menjo kosher i no m'han crescut trenetes. Tinc sort perquè està molt bé, això de menjar, i no em passa res, els ho puc jurar i certificar, i si cal, els ho firmo en un paper. Per tant, no cal que provoquem un problema d'una cosa que no ho ha de ser.

Entre els aspectes compartits, quin paper té la llengua? El nostre és un país esplèndid perquè és l'únic del món que ha arribat a dir una ximpleria tan gran com que la llengua no és important en el procés d'inclusió o acollida de les persones immigrades. Això es diu bàsicament perquè tenim els nostres problemes i debats al voltant de la llengua, però no hi ha ningú al món que digui aquestes ximpleries. Aquí és

Un negoci halal al barri del Raval barceloní (fotografia: Catalunyaapress).

l'únic lloc del món on s'ha arribat a dir que la llengua no és important i que és més important la política d'habitatge. Bé, la política d'habitatge és molt important, sí, però una cosa no té res a veure amb l'altra. Un procés de nacionalització a Alemanya vol dir fer unes 600-700 hores d'alemany. Un procés de renovació del primer any de la targeta de residència a França vol dir 200 hores de francès. A Anglaterra (tot i que podríem dir que l'anglès no es troba entre les llengües amb més perill de desaparició del món), aconseguir la nacionalitat són 500 hores (en un país on la llengua és un atractiu per si mateixa i on la gent, abans que els ho demanis, ja està estudiant anglès). Som milions i milions al món que estudiem anglès sense parar (amb resultats desiguals, diguem-ho tot), i ara resulta que a casa nostra hi ha gent que diu que el tema de la llengua no és important.

La llengua és l'eina d'autonomia bàsica. Una persona que no conegui la llengua del país on viu és una persona amb menys oportunitats. No saber llengua és fer política discriminatòria i a favor de la desigualtat i l'exclusió. Negar la nostra llengua és excloure, però no perquè ara hagi vingut aquí algú de la Genera-

litat que resulta que va molt embalat per la vida, no: es tracta del sentit comú. O com us penseu que us aniria la vida a Finlàndia si no sabéssiu finès, o a Dinamarca si no sabéssiu danès? Llavors sorgeix un altre debat: quina llengua? A Catalunya (i, pel poc que sé, a les Illes també), pots sobreviure perfectament coneixent una de les dues llengües oficials, sobretot si és la castellana, però la mobilitat social amb igualtat d'oportunitats (és a dir, la possibilitat de ser a tots els àmbits de la societat, de presentar-te a les eleccions, d'aprovar unes oposicions, de relacionar-te amb tots els veïns, de vendre el teu peix a tothom, etc.) es fa millor si saps les dues llengües oficials.

Com ens va la llengua? Érem 6'3 milions de persones i en van arribar 1'5 milions més, si comptem els nacionalitzats. D'aquest milió i mig de persones, sabien català, aproximadament... un 0'0%. Per tant, es produeix una disminució extraordinària de l'ús social. Ara bé, com que som un país d'immigració, aquesta no era la primera onada migratòria, sinó, com us he dit, la tercera. Això vol dir que aquest problema ja l'hem trobat altres vegades, i com que hi ha un cert prestigi social de la llengua catalana, moltes

La llei d'Acollida a les persones immigrades va rebre el suport de més de trenta associacions, mitjançant el Pacte Nacional per la Immigració (fotografia: Mexcat).

vegades la gent que no la parla a casa seva la vol aprendre. De fet, quina és l'explicació d'aquests 100 anys de model migratori, de tres grans onades d'immigració, d'un país que, demogràficament i estructuralment, cada dos per tres demana un terç de nous ciutadans? Poca broma, eh? El resultat és que, dels catalans del Principat, un 29 % parla amb els seus avis en català (amb els avis paterns, un 28 %). Amb els pares, un 31 %; amb la parella, un 32 %; i amb els fills, un 38 %. Per tant, és un país que suma. De fet, hi ha una dada molt curiosa i poc coneguda del nombre total de parlants d'una llengua: quin percentatge l'ha après després de sortir de casa, és a dir, no l'han après a casa però l'han acabat aprenent? La llengua, com tots us podeu imaginar, és l'anglès. Hi ha acadèmies per tot arreu, professors... Això d'ensenyar anglès pel món és un *modus vivendi*. El 61 % dels que saben parlar anglès a Europa l'han après, però, i la segona llengua? Sorpresa! Un 46 %, el català. I com és que hi ha tanta gent que aprèn el català sense parlar-lo prèviament a casa seva? Que hi ha moltes acadèmies de català a Valladolid, a París o a Edimburg? Lamento dir-vos que no, sinó que és la mateixa es-

tructura demogràfica dels països de parla catalana. Són països que han tingut una immigració molt forta i que han incorporat nous parlants. Per tant, una síntesi de la nostra situació lingüística és la següent: ha baixat l'ús social? Sí, és clar, perquè arriba un milió i mig de persones que no parlava la nostra llengua i s'afegeixen a la població. En canvi, però, tenim més nombre de parlants absoluts que mai, perquè moltes persones l'han après.

Això era quelcom molt concret. Pel que fa a les eines concretes per abordar-ho, n'hi ha una que és molt important: la llei d'Acollida a les persones immigrades. El Constitucional la va retallar una mica però la va deixar força bé i no la va destrossar gaire. La llei crea el servei de primera acollida, que crec que hauríem de tenir tots. És un servei que s'ofereix a totes les persones immigrades que s'empadronin en un ajuntament de Catalunya i que consisteix en 90 hores de català, 15 hores de coneixement del mercat laboral i 15 hores de formació. L'objectiu és que la gent sigui autònoma. És evident que amb 90 hores de català no s'aprèn la llengua, però al sud d'Europa no hi ha cap país que hagi fet res similar, i l'Estat espanyol tampoc, per llei. Aquest ser-

vei que s'ofereix a Catalunya és voluntari? Sí. És obligatori tenir-lo disponible per a totes les persones estrangeres que ens el demanin? Sí. En canvi, però, també el fem servir en alguns processos d'estrangeria en què la llei espanyola demana avaluar la integració de l'immigrant. Tanmateix, ni la llei espanyola ni el Govern espanyol han dit mai com es mesura la integració d'un immigrant. Així, hem aprofitat aquest forat legal i la petició d'avaluació de la integració per a alguns informes per produir aquest servei de primera acollida, i considerem que aquell que hi passi ja ha fet l'esforç d'integració.

Aquest servei permet a les persones en situació d'irregularitat administrativa aconseguir els papers gràcies a l'arrelament. Per això abans mencionava la paraula *arraigo*, que tots els paquistanesos, quan baixen de l'avió, ja saben el que vol dir. L'arrelament s'obté si fa tres anys que estàs empadronat, tens un informe d'integració i una oferta de feina. Això vol dir que cada any hi ha 8.000 persones que s'apunten als cursos de català per aconseguir aquest paper. Ara direu que els immigrants només estudien català perquè els hi obliguen. No és així. Els alumnes de cursos bàsics de català són 16.000. Aproximadament la meitat ho fan amb aquest interès, però al final resulta bo per a ells i també per a nosaltres. Tothom en surt beneficiat.

Hi ha moltes altres mesures, però ja he esgotat el temps, per la qual cosa només us faré una última reflexió final. Com sabeu, el 17 d'agost va ser un dia terrible per a tots nosaltres (no només per a Catalunya, segur que aquí ho vau sentir igual), i va llençar moltes preguntes. Això també donaria per a una altra conferència, però diré només dues coses. La primera és que crec que la resposta que es va donar va ser molt diferent a la resposta que s'havia donat en altres ciutats en situacions similars, i crec que això demostra alguna cosa. Aquí no hi va haver una onada d'atenció securitària i d'odi al diferent, fet que demostra que la feina feta

prèviament ha donat algun resultat. Al contrari, hi va haver una preocupació molt gran arreu de Catalunya perquè no s'estengués la divisió entre els veïns, perquè no hi hagués expressions d'odi. De fet, hi va haver quatre desgraciats que van muntar una manifestació i milers de veïns els van envoltar per fer-los callar. Tanmateix, és cert que els nois havien passat pel modest i sempre precari i millorable estat del benestar català i tenien titulacions de graduació escolar de secundària (n'hi havia dos en cicles formatius i quatre que tenien bones feines, d'un total de dotze nois que pertanyien a cinc famílies, i quatre eren germans). Què va passar, doncs? És una pregunta molt complexa de respondre.

En primer lloc, quan algú agafa una furgoneta i assassina gent, no hi ha explicació social que valgui: té una responsabilitat individual. Això és el mal i està mal fet. Per tant, el que diré a partir d'ara no és per justificar res, però hi ha factors socials que hi poden influir? Sí, això és veritat, però vull deixar molt clar que la responsabilitat moral és individual. En segon lloc, aquest cas ens l'hem mirat molt, hem parlat amb els serveis socials de Ripoll, etc., però la dada que em sembla més explicativa és que, dels deu progenitors (cinc mares i cinc pares), nou són analfabets, i l'altre té estudis de primària al Marroc, però és pràcticament analfabet funcional. Per tant, com han crescut aquests nois que han tingut estat de benestar però alhora unes famílies en aquesta situació? Quant fa que són més competents que les seves famílies? Quant fa que creixen sols?

No s'ho prenguin malament, però a simple vista, diria que tots els que són aquí ja han passat l'adolescència. Ja han viscut aquesta etapa i saben tots els conflictes que s'hi generen, la construcció de la personalitat, les dificultats que hi ha, etc. Imaginin que tot el seu bagatge familiar fos menystingut per la societat on visquessin. Que no veiessin res del seu bagatge cultural reflectit a les institucions, i tot el bagatge cultural que reflecteixen

Resposta ciutadana davant l'atemptat del 17 d'agost de 2017 a Barcelona (fotografia: cat.elpais.com)

les institucions els fos aliè. I quan vostè en vulgui formar part, cada dia de la seva vida li preguntaran: «Però tu ets nascut aquí o no? Però tu ets ben bé... o no del tot? On és la teva trampa?». Potser s'acabarien cansant i optarien per construir una altra identitat. O bé construirien la seva identitat amb trossets agafats del que tenen a casa a més del que idealitzen. De fet, els primers burques que compren les joves adolescents de Catalunya, que jo hagi conegut, els compren per internet, amb una construcció idealitzada de l'islam, i les seves famílies (musulmanes) al·lucinen.

Tot plegat vol dir que et posis a matar gent? No. Però vol dir que ara el tema central més important és la igualtat d'oportunitats dels fills i les filles de la immigració? Sí. Si els fills i les filles del nostre país, migrants o no, tenen igualtat d'oportunitats, serem el millor país del món, no en tinc cap dubte. Si no, serem com els altres, amb els problemes dels altres. Per tant, ens toca treballar i fer una pila de coses per la igualtat d'oportunitats i la inclusió, per viure junts, per trobar-nos junts, per ser sempre junts. En aquesta sala hi som tots? En el cos de docents de secundària, atès que jo ho soc i a la sala també n'hi ha uns quants, hi som tots? Al Parlament de les Illes Balears hi som tots? Al Parlament de Catalunya hi ha un noi que és fill de marroquins.

Un de 135. I era la gran novetat, fixa't. I al Senat Espanyol n'hi ha un que va néixer a l'Índia. Un! I va rebre bufetades a tort i a dret. Al cos de la Guàrdia Urbana o de la Policia Municipal hi som tots? I a la cua del Banc dels Aliments hi som tots? O també hi ha una homogeneïtat diferent?

Per tant: 1) inclusió, 2) interacció i 3), de debò, la diversitat té molts aspectes que podem aprofitar en positiu. He esgotat el temps, només en diré una. No us ho creureu, però a Catalunya tenim 60.000 catalans que saben parlar xinès. Us imagineu que els haguéssim de produir? Escoles oficials d'idiomes, professors... Però a ells no els cal, tenen el xinès de sèrie. Serem tan rucs que farem una política assimilacionista perquè l'oblidin o els donarem un espai a les nostres institucions educatives perquè s'hi vegin reflectits? Quin espai? Tot l'espai? Farem escoles en xinès? No, ja ho hem dit fa estona: model intercultural, amb coses que compartim tots, i on tots ens trobem. Podem conviure tots dominant perfectament les dues llengües oficials i donant valor al fet que en sabem 300 més. A mi em sembla que és el més intel·ligent i, per tant, és el que intentarem fer. Moltes gràcies.

ORIOl AMORÓS I MARCH
SECRETARI D'IGUALTAT, MIGRACIONS
I CIUTADANIA. GENERALITAT
DE CATALUNYA ■